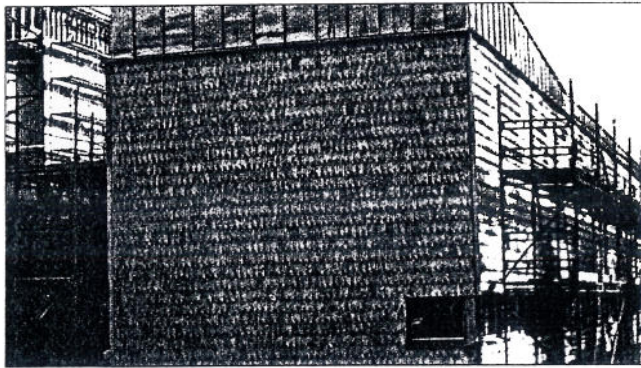
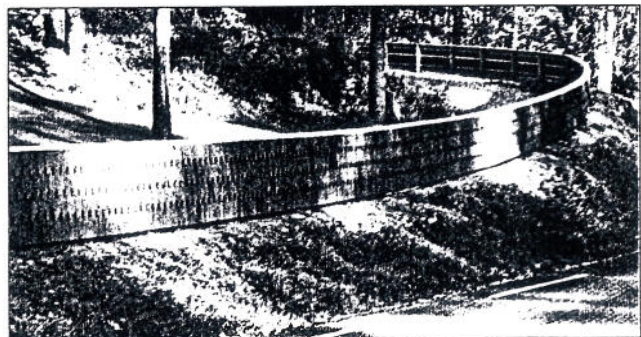

Trespon - til heder og verdighet

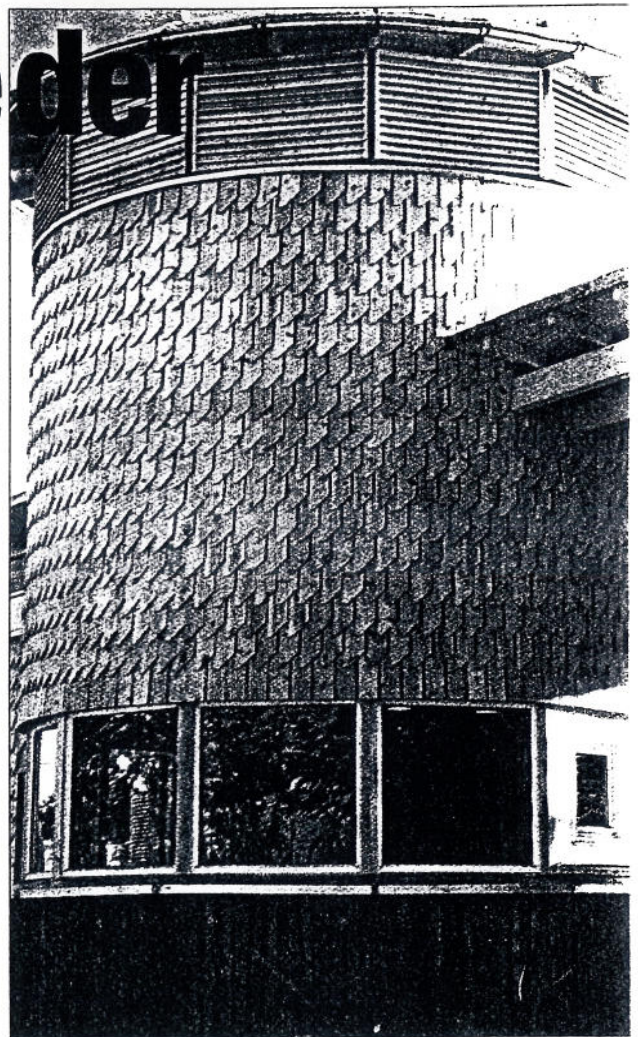

Trespon gir en spesiell mulighet til geometrisk tilpasning, som her på tårnet til vaktbygget i Rena leir.

Spontekking er brukt både i tak og vegger i Rena leir. Her ses en av kasernene. (Foto: Norsk Treinformasjon)

Trespon brukt som gjerde/støyskjerm. (Foto: Norsk Treinformasjon)

En gammel klednings- og tekkings-teknikk, trespon, er i de senere årene tatt opp igjen i enkelte moderne anlegg. I Rena leir der Forsvaret bygger nytt anlegg for kavaleriet grunnet Gardermoutbyggingen, var intensjonen helt fra starten av å bruke stedlig byggeskikk fra Østerdalen. Dette betyr utstrakt bruk av tre som byggemateriale med tradisjonsinspirert utforming. Ca. 1000 kvm trespon er levert til leiren.

AV ANNE GRETE NORDAL

Det er bare to firmaer i Norge som produserer og leverer trespon til tekking og kledning. Det ene, EILO TRE a.s., har levert og montert trespon både på Rena leir og til et annet kjent bygg, det nye Aukrustsenteret i Alvdal. I Rena leir er flere inngangspartier, tak og vegger tekket med trespon. – Hittil har vi levert og montert ca. 1000 kvm trespon til Rena leir, opplyser daglig leder for EILO TRE, Elling Elsrud. Han startet bedriften for ca. 1,5 år siden sammen med kone og 2 sønner. Produksjonen foregår i Hallingby, et par mil nord for Hønefoss. Råvarene er plank av furu eller gran. En spesialmaskin skjærer opp planken til spon. – Gründeren bak denne teknikken og

utvikler av maskinen var ingeniør Martin Seem, tidligere teknisk sjef ved Skogeiernes impregneringsverk og Soknabruket, forteller Elling Elsrud. Seem drev produksjon av trespon mer eller mindre på hobbybasis i 8-10 år.

Spikrer

– Vi har 3 menn som monterer i Rena leir, og 2 menn i produksjonen i Hallingby, forteller Elsrud. Hvert enkelt spon er 60 cm langt. Det går 38 spon på en kvadratmeter. De spikres for hånd hver for seg med en spiker i hver spon. – Å bruke spikerpistol ser vi på som en dødssynd, sier Elsrud. Man bør være følsom for å få et godt og tett resultat. Selvfølgelig er dette noe tidkrevende, men med litt trening går det ganske radig. I Rena leir monterte eksempelvis 3 menn et 150 kvadratmeter stort tak på en dag.

Innvendig spon

EILO TRE samarbeider med Norsk Treinformasjon på Hønefoss for markedsføring av metoden. Bygdeutviklingsfondet i Buskerud har bevilget 150.000 kroner til EILO for markedsføring, prøveproduksjon og videreutvikling av sponprodukter. – Av nye produkter har vi stor tro på spon til innvendig bruk i brystningspanel, sier Elsrud. Dimensjonene på den innvendige typen blir mye mindre enn den utvendige, og det skal lages profiler på enkeltspone.

Ubehandlet furu

I Rena leir stilles det meget spesielle krav til trevirket. Det skal stå ubehandlet, og for å oppnå kravet om minst 60 års levetid, benyttes derfor spesielt seinvokst furu med høyt malmeinnhold, fra området. Militærleiren var gjenstand for en arkitektkonkurranse som LPO Arkitekter & Design A/S vant høsten 1994. Hovedansvarlig for arbeidene med Rena leir fra LPOs side siv.ark. Lars Haukeland sier at de ser på det som et nybrottsarbeid og en morsom utfordring å jobbe med utforming av tre i så stor utstrekning. Tre ble valgt både ut fra tilgang på råmateriale, tradisjonell byggeskikk, økologi og levetidsbetraktninger. Teknikken med spontekking er brukt både i tak og vegger. Faktisk er det elementer av spon i alle byggene. Sponteknikken tetter godt og den gir en spesiell mulighet til geometrisk tilpasning. Det siste har man blant annet et eksempel på i det runde tårnet til vaktbygget i Rena leir.

I gamle dager ble sponen kløvd. Det ser vi blant annet på våre stavkirker. Noen mener at trekledningen på mange av disse sto i 200 år for de ble tjærebehandlet. – Dagens skårne spon har nok noe kortere levetid, sier Haukeland. Etter hvert vil trevirket gråne. – Dette betyr ikke noe for levetiden, men vi vurderer faktisk nå om vi skal tjærebehandle trevirket av fargemessige hensyn, sier Haukeland. ■